

Тема: Інтелектуальна гра «Що? Де? Коли?»

Мета й завдання:

- розвиток комунікативних якостей особистості, інтелектуальної грамотності, кмітливості, швидкості реакції у прийнятті рішень;
- прищеплення інтересу до придбання знань в різних областях, виховання інтересу до української мови, народної творчості, народної мудрості;
- розвиток креативних здібностей старшокласників.

Хід заходу

1. Прослухайте вірш.

САМОТНІЙ САД

*Сипле, стелиться сад самотній.
Сірий смуток — срібний сніг,
Сумно стогне сонний струмінь,
Серце слуха скорбний сміх.
Серед саду страх сіріє,
Сад солодкий спокій снить,
Сонно сиплються сніжинки,
Струмінь стомлено сичить.
Стихли струни, стихли співи,
Срібні співи серенад,
Срібно стеляться сніжинки —
Спить самотній сад.*

Завдання: скласти 3 зв'язних речення, в яких би всі слова починалися з однакової літери.

2. Завдання: Зробити аналіз речення: "Глока куздра, копрасуючи хеморе колоре, штеко будланула бокра й курдячить бокреня"

3. Завдання для БЛЩ – 1:

- 1) Як написати слово РОБОТА п'ятьма літерами? (*Праця*)
- 2) Тож бувають у мові дива! Це слівце інтригує не даром. На шість літер – апострофів два, означає... місцину над яром (*над"яр"я*).
- 3) Книга, в якій в алфавітному порядку подано слова певної мови? (*Словник*)
- 4) Довгастий шматок для витирання обличчя, тіла, посуду, а також вишитий – для оздоблення житла в українських селах? (*Рушник*)
- 5) Одна з дванадцяти обов'язкових страв на святковому столі у Святий вечір, яку готують із пшениці і заправляють тертим маком, горіхами, медом чи узваром? (*Кутя*)
- 6) Частина доби від кінця дня до початку ночі? (*Вечір*)
- 7) Пристрій з двох довгих жердин з поперечками—щаблями для піднімання

- вгору і спускання вниз. *(Драбина)*
- 8) Паличка воску або лою з гнітом усередині, яку використовують для освітлення. *(Свічка)*
9. Як можна змінити школу? (по відмінках, родах, числах).
10. Скільки букв в українській абетці? (33)

Завдання для БЛЩ - 2

1. Закріплений на металевому стержні складений каркас, обтягнений тканиною для захисту від дощу чи сонця. *(Парасолька)*
2. Ряд послідовно з'єднаних одне з одним металевих кілець. *(Ланцюг)*
3. Спеціально зроблений мішок з пір'ям або пухом, на якому сплять або яким укриваються. *(Перина)*
4. Пристрій для їжі, що має форму ручки з кількома зубцями. *(Виделка)*
5. Начальник козацького війська та верховний правитель України. *(Гетьман)*
6. Вид сценічного мистецтва, де основний зміст розкривається за допомогою танцю й музики. *(Балет)*
7. За наявністю однорідних членів, відокремлених членів, звертань, вставних слів речення поділяються на ... *(Ускладнені і неускладнені).*
8. За кількістю граматичних основ речення поділяються на ... *(прості і складні).*
9. Гурт копитних тварин (коней, оленів, верблюдів). *(Табун)*
10. Назва другого дня тижня. *(Вівторок)*

Завдання для БЛЩ - 3

1. Великий довбаний човен запорозьких козаків, обшитий зовні очеретом. *(Чайка)*
2. Виборний ватажок козацького загону. *(Отаман).*
3. Істота в образі жінки з довгим розпущеним волоссям і риб'ячим хвостом. *(Русалка)*
4. Шматок тканини квадратної форми, який пов'язують на голову. *(Хустка)*
5. Вид електрозв'язку, що дає змогу передавати чи приймати мовлення на великій відстані по дротах. *(Телефон)*
6. Словесно-музичний твір, що виконується однією особою або хором. *(Пісня)*
7. Узгодженим або неузгодженим може бути ... *(Означення)*
8. Додаток може бути прямим і ... *(непрямим)*
9. Прилад для вимірювання часу. *(Годинник)*
10. Маленький ковпачок, який надівають на палець під час шиття. *(Наперсток)*

Завдання для БЛЩ - 4

1. Український народний духовий музичний інструмент з дерева або очерету, що має форму порожнистої трубки з отвором. *(Сопілка)*

2. Апарат для очищення від пилу меблів, килимів. (*Пилосос*)
3. Назва третього дня тижня. (*Середа*)
4. Частина доби від сходу до заходу сонця. (*День*)
5. Що стоїть посередині школи? (*Буква О*)
6. Рваний або різаний шматок прісного тіста, зварений у воді або молоці? (*Галушка*)
7. Складне речення, в якому частини рівноправні, незалежні називається ... (*ССР*)
8. Звуки мовлення вивчає розділ науки про мову, який називається ... (*Фонетика*)
9. Розділ науки про мову, який вивчає речення і словосполучення називається... (*Синтаксис і пунктуація*)
10. Складений дієслівний, простий дієслівний, складений іменний буває (*Присудок.*)

Завдання для БЛЩ – 5

1. Чому в М.в в слові В СКРИНЬЦІ пишеться м'який знак, а в слові В ХАТИНЦІ він не потрібен? (*Бо в Нв скринька, хатинка*)
2. Чому в слові мавпячий апостроф після В перед Я не ставимо, а в слові п'ять – ставимо? (*Після збігу двох кореневих приголосних апостроф не ставиться*).
3. Завдання: Чому в слові уманський, Уманщина після Н м'який знак не пишеться, хоч УМАНЬ, а в словах гуцульський, Гуцульщина після Л пишеться, хоч гуцул? (*Перед м'якими приголосними і шиплячими м'який знак не ставиться, крім букви Л*).
4. Чи може дощ іти два дні підряд? (*Ні, бо між ними буде ніч*)
5. Скільки кроків зробить горобець за сім років? (*Ніскільки, бо горобець стрибає*)
6. Пристрій у вигляді маленької посудини з ручкою, за допомогою якого їдять рідку страву. (*Ложка*)
7. Зв'язаний жмуток стеблин, лозин, гілок для підмітання підлоги. (*Віник*)
8. Тип зв'язку у словосполученні – це ... (*узгодження, прилягання, керування*)
9. Чим закінчується і зима, і весна? (*Літерою А*).
10. Як написати слово РОБОТА чотирма літерами? (*Труд*)

4. Визначте лексичне значення слова ХЛІБ:

1. Харчовий продукт, що випікається з борошна.
2. *Тільки одн.* Зерно, з якого виготовляють борошно.
3. Нескошені зернові культури (жито, пшениця тощо)
4. Харчі, їжа (заробляти на хліб)
5. Засоби до існування (відібрати в кого-небудь хліб)

5. Запишіть слова в дві колонки: 1) з апострофом; 2) без апострофа.

КЛЮЧ: з останніх літер прочитаєте назву вірша В.Сосюри (*Так ніхто не кохав*)

Дев...ятсот, серм...яга, хутор...янин, зв...язок, духм...яне, пор...ядок, бур...ян, без...язикі, св...ято, цв...ях, присв...ята, реп...ях, п...ятдесят, з...ясовано, Солов...йов.

1- дев'ятсот, серм"яга, зв'язок, бур'ян, без'язикі, реп'ях, п'ятдесят, з'ясовано.

2- Хуторянин, духмяне, порядок, свято, цвях, присвята, Соловійов.

6. Чому слово **всесвітньо-історичне** (поет) пишеться разом, а **всесвітньо-історичне** (значення) - через дефіс? (1 – разом, бо утворене від підрядного словосполучення - відомий у всьому світі, 2 – через дефіс, бо і всесвітньо, і відомий – утворене від сурядного словосполучення, і можна вставити повторюваний сполучник і).

7. Чи однакове значення мають вислови **ПОЇХАВ ДО ВАШИНГТОНА, ПОЇХАВ ДО ВАШИНГТОНУ?** (Ні, поїхати до Вашингтона – міста, до Вашингтону – штату).

8. Як правильно сказати "Йду по лікаря" чи "Йду за лікарем"? (ПО – мета дії, ЗА – пересування)

9. Завдання: "П'ю чай з лимоном і з задоволенням". Чи можуть сполучення "з лимоном", "з задоволенням" виражати однорідні члени речення? Чому? (Ні, вони виражають несумісні поняття, далекі одне від одного. Сполучення "з лимоном" є непрямым додатком, а сполука "з задоволенням" є – обставина способу дії).

10. Чому по різному написано **НЕ** у виділених словах? У Росії до революції пани не доїдали і селяни недоїдали. (1 – окремо, бо не виступає заперечною часткою; 2 - разом, бо вказує на неповноту, половинчатість дії).

11. Чи правильно розставлені коми в реченні: "Люблю твій шум і шепіт серед поля і серцем чую силу наливну"? (Так, бо люблю і чую, шум і шепіт).

12. Скласти речення за схемою: прикметник іменник дієприкметник іменник прислівник дієслово займенник прийменник іменник.
(Повний колос, викупаний сонцем, низько вклонився мені до ніг)

13. Слово **ШОВКУ** у словосполученні "Сукня з шовку" є неузгодженим означенням або непрямым додатком?
(Неузгодженим означенням, бо сукня (яка?) з шовку).

14. Портрет якого письменника лежить у чорній скриньці?

- Народився 3 травня 1849 року в Миргороді.
- Учився у Миргородському і Гадяцькому училищі.
- Через матеріальну скруту у чотирнадцять років пішов працювати писарчуком до судової канцелярії.
- З 1871 року оселився у назавжди у Полтаві.
- Літературний псевдонім старшого брата – Іван Білик.

- У радянський час працював на посаді завідуючого II відділом податків полтавського фінансового відділу.
- Одна з його повістей має розділ під назвою "Польова царівна".
- Одному з варіантів свого твору він дав назву "Пропаша сила".

15. Назвіть письменника, який свої твори підписував 99 псевдонімами: Джеджалик, Віршороб Голопупенко, Паула, Хома Брут, Мирон, + -, Від імені однієї частини Львівської молоді.